A koedukáció.

írta: *Lendvai Jenő,* Temesvár.*)

Jankó Ágostnak, Torontál vármegye alispánjának a délmagyarországi sajtóban közölt finnországi útleírása a csodálat hangján emlékezik meg arról a minden érzéki vonástól ment közvetlenségről, amely a finn férfi és nő érintkezését jellemzi. A jeles közigazgatási vezető tisztviselő ennek a nálunk szinte ismeretlen jelenségnek magyarázatát abban leli, hogy a két nem az együttes oktatás és közös nevelés folytán annyira megszokja egymást, hogy az erotikára való hajlam erősen tompul. Ez a megállapítás némi elégtételül szolgálhat nekünk, akik nem régen a kereskedelmi szakoktatásnak koedukácionális alapon való meghonosítása mellett emeltünk szót. Igyekezetünk – ahogy azt sejtettük – nem járt a kívánt eredménnyel. Magyarország közoktatásügyi minisztere, ezidőszerint hallani sem akar a nem csupán Finnországban, hanem az Északamerikai Egyesült-Államokban és másutt is fényesen bevált nevelési rendszerről.

Pedig ez a kérdés érdemes arra, hogy sok huzavona elkerülésével a haladás szellemének megfelelő megoldást nyerjen. A két nem középfokú tanításának az együttesség alapjára való helyezése tagadhatatlanul haladást jelentene a mai állapottal szemben, amely az iskola céljától távolabb van amannál a nevelési rendszernél. Az iskola az *életnek* tanít, ha tehát ezt az elvet a gyakorlatba komolyan át akarjuk ültetni, nem szabad visszaadnunk a nemeknek az iskolában, tehát a folytonos felügyelet és szigor helyén való együttlevésétől. Avagy az úgynevezett .házias" nevelés arra irányúi e, hogy a serdülő leányt elzárja a pelyhedző állú ifjak világától? Nem teremtenek-e maguk a szülők százféle alkalmat is arra, hogy leányaik férfitársaságba kerüljenek? Mire való a séta, a tánciskola, a zsúr, a tennisz. a korcsolyázás, a hangverseny, a színház, a bál és az a sok más nevet viselő szórakozási mód, mely valójában csak ürügy a fiatalság találkozására. Azt mondják, hogy ezekben a szórakozásokban a leányok csak később vesznek részt. A „később" alatt – mivel a társaság rendszeres kultiválásáról van szó, – a felsőbb leányiskola hatodik osztályának elvégzését követő farsang értendő, szóval a tizenhetedik év. A felső kereskedelmi iskola alsó osztályába kerülő tanuló pedig tizenöt esztendős, tehát olyan korban van, melyben a leányoktól nem zárják el a deákok társaságát.

A nemek találkozása és e találkozásnak elősegítése életberendezés, mely annál elfogadottabb, minél nívósabb életmódról van szó, mert a fiatalok szórakoztatása bizony költségtőt sem ment. Ha természetesnek találjuk azt, hogy rerdülő leányaink megfelelő fiútársaságba jussanak, amely a társadalmunkat jellemző kasztrendszernél fogva körönkint állandóan ugyanaz, nem kell-e nevetséges ellentmondást találni abban, hogy ugyanakkor akadnak, akik a szent erkölcs nevében éppen az iskola kapuját akarják továbbra is elzárva tartani ennek a találkozásnak meggátlása végett?

A kérdéssel foglalkozva, meg akartam Ismerkedni a szülők feltétlenül mérvadó nézetével és értekezéseim eredményeképen azt tapasztaltam, hogy az anyák és apák túlnyomó többsége nemcsak hogy nincs ellene a koedukációnak, hanem lelkes híve az eszmének. A leányok szintén rokonszenveznek vele, a feministáknak pedig dédelgetett gondolata, melynek megvalósításáért tulajdonképen ők szólaltak fel hazánkban először. Kik ellenzik tehát az együttes nevelést? Van egy tábor, amelynek egyik fele a pedagógia alapján veti meg a lábát, a másik része pedig az erkölcs kürtjét fújja. Szinte csodálatos, hogy találkozik modernül gondolkozó tanár is, aki ellene van a közös oktatásnak, amelynek kárát azonban nem tudja kifejteni, hasznát pedig nem hiszi el. .Nevelésügyi okokat* tolnak rendszerint előtérbe, melyeknek semmitmondó homályossága úgy látszik csak a vérré vált pedagógia szemüvegén át válik elfogadható érveléssé. Annyi

*) Szerző mint a temesvári kereskedelml és iparkamara titkára élénk részt vett a kereskedelmi szakoktatás koedukációs alapra helyezésére irányuló mozgalomban..

bizonyos, hogy a felvilágosultabb tanárok ellenzése nem annyira meggyőződésből fakad, mint inkább a quieta non moveri elvén épül Nekem legalább ez a meggyőződésem. A szavukból a *bátortalanság* hangja csendül ki, magyarul mondva, sokan közülök fáznak az új rendtől. Egy derék tanár barátom meg is vallotta, hogy ő mint *ember* okvetetlenül híve a koedukációnak, mint *tanár* azonban nem melegedhetik fel érte, mert ahhoz előbb hozzá kellene szokni. Ez elfogadható vallomás. A disciplina és tekintély fentartásának módja – annyi bizonyos, – némi változáson fog keresztülmenni, ez a finomodás azonban sem a tanárnak, sem a tanulóknak nem fog ártani.

Minden alantjáró érvelés, akár pedagógiai, akár úgynevezett erkölcsi okokba kapaszkodik, tudatos vagy öntudatlan lebecsülését jelenti a közös oktatással kapcsolatos fontos szociális kérdésnek. Mert miként az egész iskoláztatás csak eszköze a magasabb rendű célnak, éppen úgy a közös nevelésnek is csak várható eredményét kell tekinteni. Ebből a szempontból pedig kétségtelen, hogy a koedukáció az egészen természetes lélektani okoknál fogva, mind a két nem lelki és modorbeli finomodására és a tanítási eredmény fokozódására vezetne. Bizonyos vagyok benne, hogy abban az osztályban, amelyben fiúk és leányok együtt ülnek, nincs vásott vagy rakoncátlan fiú, ellenben ttöbb a jó tanuló, mert a két nem között okvetetlenül titkos verseny fejlődik ki- Erkölcsi tekintetben a koedukációtól nem kell tartani. A közös oktatással tapasztalatokat gyűjtött országok Igazolják, hogy a moralitáson nemcsak, hogy hiba nem esik, hanem az határozottan nyer az együttes neveléssel. A fiúkat – mert őket védik inkább a koedukáció el-: lenzői, – nem kell félteni. Az erkölcsileg védelemre! szoruló fiú most is könnyű szerrel teremt alkalmat a ta- j lálkozásra, amely akkor mindennapi, ellenőrzött és sokkal; közömbösebb lesz, mint most, amikor a *titkosság is* tetézi vágyát.